

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Nord Advokatfirma
Nordahl Griegs gate 10
8601 Mo i Rana

Deres ref

Vår ref

Dato

17/3133-7

19.11.18

**ÆGIR NORSK HAVBRUKSMUSEUM – MUSEENE I SØR-TRØNDELAG –
SØKNAD OM TILLATELSER TIL AKVAKULTUR AV LAKS, ØRRET OG
REGBUEØRRET**

Innledning

Vi viser til klage av 11. mai 2017 fra Museene i Sør-Trøndelag (heretter omtalt som MiST eller klager). Det vises også til øvrige dokumenter innsendt i forbindelse med saken.

MiST sendte 4. mai 2016 søknad til departementet om tre spesialkonsesjoner, hver på 780 tonn MTB, til oppdrett av laks. Saken ble 10. mai 2016 oversendt til Fiskeridirektoratet som rette instans.

I søknaden bes om at disse tildeles tre akvakulturtillatelser etter mønster av undervisnings- eller visningskonsesjoner. Tillatelsene skal etter planen leies ut og driftes av et havbruksselskap, og inntektene fra utleie skal benyttes til å finansiere etablering og drift av Ægir – norsk havbruksmuseum på Sandstad i Hitra kommune.

Det vises i søknaden blant annet til St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving, som dannet grunnlag for den store museumsreformen i Norge og som ble vedtatt av Stortinget i 2001. Det fremgår av kap. 8 i meldingen at de ulike fagdepartementene har

"ansvar for museum som fell inn under deira respektive ansvarsområde." Ved å tildele de omsøkte spesialkonsesjonene tar departementet et slikt ansvar, slik MiST ser det.

Fiskeridirektoratet avslo søknaden den 28. april 2017. Avslaget hadde flere begrunnelser.

Den prinsipale begrunnelsen for avslaget var at tillatelsene det ble søkt om ikke falt inn under laksetildelingsforskriften kapittel 5, og at Fiskeridirektoratet derfor ikke hadde hjemmel til å innvilge de omsøkte tillatelsene. Subsidiært kom Fiskeridirektoratet til at det ikke var grunnlag for å gi dispensasjon fra utleieforbudet i akvakulturloven § 19. Atter subsidiært var søknaden for mangelfull til at Fiskeridirektoratet kunne vurdere om MiST oppfylte vilkårene for å kunne bli innvilget en visningstillatelse etter laksetildelingsforskriften § 27.

Vedtaket ble påklaget, men Fiskeridirektoratet har opprettholdt sitt vedtak i klageinnstilling til departementet datert 6. juni 2017.

Klagen

Når det gjelder innholdet i klagen viser vi til Fiskeridirektoratets gjennomgang av klagers anførsler:

"Klager påklaget vedtaket 11. mai 2017. Klager mente at vedtaket om avslag var fattet på feil grunnlag. MiST bestred ikke Fiskeridirektoratets vurdering i forhold til de hjemler i lov og forskrifter som det ble vist til i vedtaket. Klager mente imidlertid at vedtaket ikke i tilstrekkelig grad hadde hensyntatt tiltakets særskilte og ganske unike karakter. Videre mente klager at Fiskeridirektoratet ikke hadde vurdert den betydelige samfunnsnyttens Ægir – norsk havbruksmuseum ville innebære. MiST innrømmet i klagen at søknaden kunne vært noe mer utfyllende, og ville benytte anledningen til å komme med utfyllende opplysninger i klagen.

Klager viste til at arbeidet med opprettelsen av Ægir har pågått siden 1995. MiST har imidlertid vært avhengig av sentrale myndigheter for å få realisert prosjektet, og saken har vært kjent hos Nærings- og fiskeridepartementet i lengre tid. MiST har vært oppmerksom på at søknaden deres om tre spesialkonsesjoner ikke faller inn under bestemmelsene om verken visningstillatelser eller undervisningstillatelser. MiST understreket i klagen at et nasjonalt havbruksmuseum er et engangstilfelle, og at tildelingen av disse spesialkonsesjonene ikke vil skape presedens.

Videre anfører klager at MiST er en ikke-kommersiell virksomhet, og at ingen skal berike seg på museumsdriften. Museets integritet er en forutsetning og vil bli nedfelt som et eget punkt i avtaler med samarbeidspartnere. Videre ble det vist til at alle de store næringene i Norge har fått sine nasjonale museer, foruten havbruksnæringen. Det ble videre vist til at havbruksnæringens rolle i dagens og fremtidens Norge er av største betydning. Dermed er det også viktig å få på plass et nasjonalt museum for havbruksnæringen.

Klager viste også til at museet ligger midt i havbruksland, og at besøkende vil ha mulighet til å se både klekkeri/settefisk, matfisk, slakteri/videreforedling og service/leverandørindustri innenfor bare 15 minutters reisetid. Klager hevdet også at Hitra er havbrukets vugge i Norge. Selv om flere museer langs kysten formidler kunnskap om havbruk, har Det nasjonale museumsnettverket for fiskerihistorie og kystkultur tillagt MiST et hovedansvar for sikring av kunnskap og dokumentasjon av fremvekst og utvikling av norsk havbruksnæring. Nettverk for fjord- og kystkommuner oppfordret allerede i august 2011 fiskeriministeren om å bidra med nødvendig delfinansiering.

MiST viser i klagen til at de har etablert verdens største havbruksarkiv, hvor de gjennom en 20-årsperiode har samlet inn arkivmateriale fra hele norskekysten. Videre viste MiST til at Lerøy Midt AS i 2012 fikk tildelt en visningstillatelse for laks, ørret og regnbueørret. Denne ble tildelt under forutsetning av et samarbeid med MiST. Klager mente at dette samarbeidet har vært svært vellykket for begge parter, og at samarbeidet innebærer at MiST har opparbeidet seg solid erfaring omkring havbruksformidling gjennom flere år.

Videre viste MiST i klagen til at de vil legge stor vekt på et bredt samarbeid rundt Ægir, blant annet med andre kystmuseer og visningsanlegg, men også institusjoner som SINTEF, NTNU, Blått kompetansesenter og Guri Kunna videregående skole.

Det ble også vist til i at Hitra kommune har stilt nødvendig land- og strandareal og infrastruktur til disposisjon for Ægir. Avslutningsvis mente klager at de legger opp til et optimalt samarbeid mellom kultur- og næringsliv, ved at Ægir skal etableres og drives uten offentlige midler. På bakgrunn av overnevnte klagegrunner ba klager om at saken ble vurdert på ny."

Departementets vurdering

Nærings- og fiskeridepartementet kan som klageinstans prøve alle sider av saken, og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Klageinstansens kompetanse fremgår av forvaltningsloven § 34.

Fiskeridirektoratet har vurdert søknaden fra MiST opp mot bestemmelsene i kapittel 5 i laksetildelingsforskriften av 22. desember 2014. Direktoratets konklusjon er at de omsøkte tillatelsene ikke oppfyller vilkårene for å være undervisnings- eller visningstillatelser etter laksetildelingsforskriften §§ 26 og 27. Ettersom søknaden ikke faller inn under noen av tillatelsene til særlige formål som er listet opp i laksetildelingsforskriften kapittel 5, har Fiskeridirektoratet ikke hjemmel til å innvilge de omsøkte tillatelsene.

Departementet er enig i Fiskeridirektoratets vurdering. Laksetildelingsforskriften kapittel 5 omfatter tillatelser til akvakultur til særlige formål og lister opp hvilke formål det kan gis tillatelse til, og etablering og drift av museumsvirksomhet er ikke et av de aktuelle formålene. Klager sier selv at bestemmelsene i forskriften ikke passer, men ber likevel om at det gis tillatelser etter modell av undervisningstillatelser og visningstillatelser, og med tillatelse til utleie.

I henhold til forskriftens § 26 kan det gis tillatelse til videregående skole eller privat skole som vil tilby elever et undervisningsopplegg som er godkjent av departementet, og som fører fram til et tilbud om fagbrev ved skolen. Søknaden fra Ægir faller ikke innenfor ordlyden i denne bestemmelsen.

I forskriftens § 27 er det gitt bestemmelser om visningstillatelser. Heller ikke denne bestemmelsen omfatter det omsøkte tiltaket. Selv om formålet med Ægir kan sies å være til dels sammenfallende med formålet med visningstillatelser, vil et museum slik som planlagt være noe helt annet enn et visningscenter, særlig når det gjelder å ivareta et omfattende historisk materiale om havbruksnæringen. Behovet for biomasse knytter seg heller ikke til et visningsbehov, men som en ren inntektskilde til etablering og finansiering av driften av museet.

For alle tillatelser til særlige formål, med unntak av utviklingstillatelser, gjelder det en begrensning ved at det ikke kan tas hensyn til innehavers behov for økonomisk utbytte som følge av salg av ordinær matfisk, jf. forskriften § 28 b. Søknaden fra Ægir gjelder som nevnt å tildele akvakulturtillatelser for at inntektene fra disse skal finansiere driften av museet. Bestemmelsen i § 28 b er således til hinder for at det kan tildeles tillatelser til det omsøkte formålet.

For øvrig vil departementet vise til at det ifølge akvakulturloven § 19 tredje ledd gjelder en hovedregel om at akvakulturtillatelser ikke kan leies ut. Departementet kan imidlertid gjøre unntak fra utleieforbudet i særlige tilfeller. Med "særlige tilfeller" menes at det må foreligge kvalifiserte grunner for å gjøre unntak. I og med at departementet finner at det uansett ikke er hjemmel i laksetildelingsforskriften til å tildele akvakulturtillatelser, er det ikke nødvendig å vurdere om det foreligger særlige grunner til å fravike hovedregelen i denne saken.

Departementet har etter dette kommet til at regelverket ikke åpner for å tildele akvakulturtillatelser med det formål å finansiere museumsdrift. Klager anmodes om å forsøke ordinære finansieringsmuligheter.

Vedtak

Klagen avslås.

Dette vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.

Med hilsen

Vidar Landmark
ekspedisjonssjef

Martin H. Bryde
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi: Fiskeridirektoratet